

A 301-es parcella

Fokozott nemzetközi figyelem előzi meg a nemzeti gyásznapot

Zsúfolság megett a Budai Vigadó színházterme csütörtökön korán delután — jelezzé a felkocsi hazai és nemzetközi érdeklődést — a mai június 16-i gyásznapot megelőző utolsó sajtókonferencián. A Történelmi Igazságtétel Bizottsága nevében Hefedus B. András titkár köszöntötte a nagyszámú jelenlévő újságírókat. Előjáróban Várhelyi Miklós, a TIB elnöke bejelentette: hivatalosan is értesítést kaptak, hogy Németh Miklós, Medgyessy Péter és Pozsgay Imre képviseli a kormányt a Hősök terén rendezendő koszorúzás megemlékezésén. Ezt követően a csütörtöki Magyar Nemzetben közölt dokumentumokra terelődött a szó. A TIB elnöke kifogásolta, hogy az úgynevezett tárgyalás úgynevezett jegyzőkönyvéből hiányzik részletes lapunk. Mindent azért minősítette hibának, mert a koncepciót per koholt vadakra épült, s hazug volt az ítélet is. S ez egyaránt vonatkozik a per minden részletére. A periratok 31. cikkénél után kerültek elő a Belügyminisztérium irattárából — hangszólta. S határozatlan kétségbe vonta a periratok hiteltelenségét. Mondván: minden egyes dokumentum ugyanis hamis és koncepciózus, mint a nem terjedt ki tárgyalás. Kiküldés helyett, hogy jogi lépéseket fognak tenni a Magyar Nemzet ellen is.

Ezt követően kérdésekre válaszoltak a TIB képviselői. A barcelonai Guardian újságírója felvetette: Nagy Imre jogi rehabilitációját vajon teljes pártbeli rehabilitáció? Várhelyi Miklós válaszában rámutatott: hivatalos közlemény eddig erről még nem jelent meg, még a szándékáról sem. A legutóbbi megvitatkozás nem volt egyértelmű, mert az egész ügyről vajon teljes pártbeli rehabilitálásra sem, nemhogy a pártbeli. A Magyar Hírlap kérdésére — miért temetik őket külön a többiek? — válaszul elmondta: a család hívták meg a gyásznapra, a haláluk jogi rehabilitációját — amelyet az ismeretlen áldozatok tisztelgetnek — nem — Nagy Imre mellé kerül, mivel ott rendelkezésre állt egy sírgödör. A Dél-Magyarországi képviselője azt írta: a nemzetiszocialista TIB működését védekező? Felelték közölték: egy évvel ezelőtt eredeti programját is úgy hirdette meg a TIB, hogy az országban belülről földrajzi helyétől függetlenül, valamennyi nélen ez igazságtalannak, a halálra ítélt rehabilitációjára törekednek. Ezért egyik legfontosabb feladatuk, szíjjelezni az országban, hol vannak olyan sírok, ahol az 56-ot követő megtorlás áldozatai nyugszanak. De — hangszólta — a TIB nem korlátozza tevékenységét kizárólag 56-ra, hanem az 1945 utáni valamennyi törvényesítés felderítése, kivizsgálása egyaránt tendiók közé tartozik.

A BBC riportere azt vette fel: küldiek-e meghívókat a szocialista országok kormányainak, testületének a temetésre kapcsolatban. Kijelentették: senkinek nem küldtek hivatalos invitálást. Ez alól kivételt csak azok jelentettek, akik már a tavalyi, Párizsban tartott szimbolikus temetés is megítélését jelenlévők. S személy szerint például Király Bélát, a Nemzetország egykori főparancsnokát hívták vissza az alkalomból a szülőföldre. A Szabad Európa Rádió riporternője azt tudakolta: felkészültek-e arra, hogy esetleg valamilyen váratlan esemény zavarja meg a méltó, békés, tisztelgetést? Lezak Sándor (MDF) elmondta, hogy a TIB felkészült a független szervezetek háromszere rendezői mozgósították a Hősök tereére, az SZDSZ és a Fidesz önkéntesek pedig a rákoskeresztúri Új köztemetőben gondoskodnak az esetleges rendbontás elhárításáról, a nyugodt, méltóságos gyászhangulat háborítatlanságáról. Szilágyi Sándor (SZDSZ) hozzáfűzte: a nemzetközi sajtóknak megfelelően videókeresést és fényképezőgépet a kordonon belülre nem engednek be.

Hozzászólásban Dornbach Alajos ügyvéd, a TIB tagja — a Magyar Nemzet közleményével kapcsolatban megemlékezett rá, hogy a Nagy Imre-perrel magnefon- és filmfelvételt is készült. Kijelentette: sajnálatos módon az érdekeltek hozzájárulása nélkül, ebből már részletek nyilvánosságra kerültek. Elmondta, az MTV elnökövel megállapodtak abban, hogy az érdekeltek hozzájárulása nélkül a filmből semmi sem fognak közölni. A film ugyanis válogatás: azzal a szán-

dékkal készült, hogy kompromittálja a szereplőket. S rosszabb, mint a Fehér Könyv. Szerinte felelőtlenség volt a peranyag részleteit összefüggés nélkül publikálni. S mindez a legalapvetőbb személyiségi jogokat. Ugyanakkor rámutatott: távol áll a TIB-től, hogy bármilyen ítéletet hozzanak a perrel. A Magyar Rádió riportere az iránt érdeklődött, miként kerültek az Nagy Imreék a 301-es parcellába? S hamis iratok kerültek-e a Magyar Nemzetben közzésre? Várhelyi Miklós határozottan kétségbe vonta dokumentumok hiteltelenségét, hiszen — elmondása szerint — tévedés az, hogy Donath Ferenc másodrendű vádlott volt, mert hiszen Losoncynak jutott ez a szerep a perben. A szintén jelenlévő Borús Gyula igazságügyi minisztérium államtitkár az első kérdésre válaszul megjegyezte: a kihatalás legkínosabb pillanata volt, amikor kiderült, hogy Nagy Imrét és két mártírtársát eredetileg nem a 301-es parcellában temették. Csak hosszú kutatómunka sikerült kideríteni, a Gyűjtőfölgáz udvarán földeltek el a kivégzés után őket, s 1961-ben kerültek a 301-esbe. (De minderről már részletesen beszámoltunk olvasóinknak június 3-i számunkban.) Az államtitkár emlékeztetett rá: a büntetés-végrehajtás akkoriiban még nem az igazságügyi tárca fennhatósága alá tartozott.

A koszorúzás rendjével kapcsolatban Szilágyi Sándor közölte: 9 óráig lehet lenni a kétséylet a felraválozástól kaporok előtt, s helyezhetők el a koszorúk is, 11 órakor kezdődik a protokoll koszorúzás. Mintegy 600-650 koszorúza számlálnak. Kaposvár polgárai, az Országgyűlés, a Minisztertanács, az egyházak, a diplomáciai testületek képviselői követően már nem áll módjukban külön kívánásokat figyelembe venni. Harmincvolt hazai, s 22 külföldi illetve a Híflőlék magyar szervezet nevében fognak koszorúzni. Kéri, hogy a koszorúzókat a Vajdahunyad vár felőli oldalán fel kilencig gyűlekezzenek. S türelemre intik azokat, akik technikai okokból már nem fogják tudni a ravatolókba helyezni a megemlékezés virágait: a Chicagóból most visszalért, egykor a Parlamenten lengő — immáron jelképes — lyukas zászlónál tegyék fel a koszorúkat, amelyek majd kiszállítanak a temetőbe a sírokhoz.

A kaliforniai magyar lapok képviseletében feltett kérdésre kijelentették: Romániából sajnós hivatalos küldöttség nem érkezett a gyászszertartásra, De a Magyarországon élő erdélyiek és a Romania Libera szervezet képviselői jelen lesznek a megemlékezésen.

Az emlékműpályázattal kapcsolatos érdeklődésre válaszul Ungvári Rudolf elmondta: eddig 69 művész jelezte, elkészíti pályaművét. A beérkezett tervéből október 23. és november 4. között kiállítás rendeznek a Budapest Galériában. Az eredményhirdetésre ennek végén kerül sor.

A ZDF több kérdést is felsorakoztatott: a jogi melletk várható-e a politikai rehabilitáció? Milyen konkrét lépések várhatóak a kormány részéről? Milyen kártérítési követeléseket támaszthatnak az áldozatok és hozzátartozók? Válaszul felolvasták a csütörtöki lapokban megjelent kormánynyilatkozat néhány mondatát. Elmondta: törvényjavaslat fog szólni 56 valamennyi ártatlanul kivégzett áldozatának rehabilitálásáról. Ehhez az első konkrét lépést a Legfőbb Ügyésztörvényességi óváta jelentette. Borús Gyula hozzáfűzte: természetesen nem marad el az anyagi jóvátelet sem, már annyire jóvá lehet egyáltalán a történeteket tenni.

A Szabad Föld munkatársa Király Bélától kérte, igaz-e a hír, miszerint most magyarul is megjelent könyvem honoráriumát a Fidesz támogatására ajánlotta föl? Miért viseli őtönny hajtókáján a Duna-kör-jelvényet? Fontolgaj-e, hogy ismét bekapcsolódjon a hazai politikai életbe? A Nemzetország egykori főparancsnoka megerősítette, hogy 130 ezer forintot valóban örömmel ad át a Fidesz képviselőinek. Jelvényével kapcsolatban kifejtette: ez nem politikai ügy, hanem a magyar nemzetben maradásának ügye, szívesen ellen küzdök. Elmondta: aki magyar patrióta maradt, bárhol is vette a sora, az bármilyen hajlandó földortatni német a hazájáért.

Egy másik kérdésére válaszul nyomatékosították, hogy a párt képviselői, mint testületi tagok nincsenek meghíva a te-

melésre, mivel álláspontjuk nem volt egyértelmű. Azonban nincs kizárva, hogy mandátumnyélvén részt vegyének a gyászszertartáson. De — hirdették már sokszor — ne vegyen részt a temetésen senki azok közül, akiknek bármilyen szerepük volt az 56-ot követő megtorlásban. A döntést mindenkinek a saját lelkiismeretére bízák.

A Reuter képviselője azt írta, mivel a Varsói Szerződés igazságtalán képviselték magukat a temetésen, ezt vajon egy értékeli Magyarországon, hogy Országnak meg kell vallanunk, a Magyar Nemzet szerkesztőségét megdöbbentették és szíven ütötték a csütörtöki sajtóértekezleten elhangzott szavak. Úgy véljük és úgy hiszünk ma, ismeretlen újságírói gardánk állhatatos munkáját az igazság kiderítésében, ottasóink minden magyarát nélkül megértették, megértik, hogy az okmányok másolatának közölteivel nem bármilyen manipulációt kívántunk szolgálni. Ezzel ellenkezőleg, a szikár tényekkel a per konstrukciója jelleget akartuk leplezni. Onbecsülésünk eltűzése nélkül vallhatjuk, azért nyertük el hűséges ottasóink bizalmát, és ezért sikerült csúszni az újabb írtalmánál, minden hírverés és reklám nélkül néhány hónap alatt csökken hetven százalékkal az online példányszámunkat, mert egy szellemiséghez maradtunk hűek. Ahhoz a demokratikus és nemzeti gondolat, amely egy ötven évvel ezelőtt Pethő Sándor útjára indította az újságot.

felülvizsgálják ezzel a szöveget beavatkozás jogosságát? A válasz: megítélésnek veszik, ha külföldiek is részt kívánnak venni az ünnepi megemlékezésen. A TIB képviselője ezt pontosan tudomásul veszi. De semmi jelet nem látják annak, hogy messzezen következtetések akarnának mindebből levonni. A temetés előkészületeinek egyik szervezője elmondta: mintegy 250-300 ezer ember részvételére számolnak, amelynek egyenlő korábbi tömeggyűléssel meghalad. Felhívta rá a figyelmet: a közlekedérendszert péntek reggeltől lezár bizonyos útvonalakat, de erről a lapok már hírt adtak. Igérték kaptak: egyenlő hírdetésre sem a Hősök tereén, sem a köztemetőben nem lesz jelen. A TIB kérte a Minisztertanácsot, járuljon hozzá, hogy sorkatonák állhassanak megfigyelői szolgálat a 301-eshez veze' út mentén.

A Salzburger Nachrichten munkatársa azt tudakolta: van-e lehetőség, hogy a koncepció per anyag nyilvánosságra hozzák, hiszen így is történelmi jelentőségű? Válaszul megismét-

ték: a zárt koncepció per anyaga csak akkor hozható nyilvánosságra, ha ahhoz a hozzátartozók hozzájárulnak. Az NSZK televízió frankfurti riportere megjegyezte, hogy ő már olvasott egy ilyen kormánynyilatkozatot '86 októberében. Milyennek tartják a mostani közlemény szavahűségét? — tette fel a kérdést. Várhelyi Miklós elismerte: valóban történt már ilyen fogadkozás, s a történelemből tudjuk, hogy mennyire megváltoztak. Az elájtelttel, hogy Magyarországon jogállammá alakuljan át, ahol

A kiváltónak nem kell tudnia, de a politikában beavatottak igen, hogy a Magyar Nemzet újságírói az útrányított sajtókorzakában, a kényeszerű elhallgatások idején nyugtalan szennedtek és küzdöttek a parancsok, korlátozások ellen. A maguk módján, igaz, szertény eszközökkel, akkor is megpróbálták az igazságot kimondással, és úgy éreztük, most híren szolgáljuk ezt. Ezért tartjuk igazságtalannak a szerkesztést. A nemzet úgy nejján, a gyász és a méltóság ünnepén nem szándékozunk vitába bocsátkozni senkivel, a legkevésbé a meghurcoltakkal és megzenvedettekkel. Megváltjuk viszont azt a tisztá tiszta szándékunkat, hogy a szabad szav és a szabad közlés erejével hozzájáruljunk ahhoz a megújuláshoz, amely napjnkra vár, komoly szóval és komoly felelősséggel átsegítjük valamennyiüket az általuk az omgy is néheznek ígérkező, küzdelmes szakaszán.

igen dolgok a jövőben már nem történhetnek meg, s akkor fogadkozunk sem lesz semmi szükség. Valódi megközelésre, köznyelvre csak olyan körülmények között kerülhet sor, amikor egyenrangú felek állnak egymással szemben.

A Magyar Nemzet képviseletében Zay László kifejezésre juttatta, sajnálatos, hogy ezek a lapokban megjelent dokumentumrészletek elterelték a figyelmet a sokkal fontosabb dolgokról. A közlő részlet, mondta, Nagy Imre emberi és politikai nagyvívát bizonyítja, és azt mindenképpen jól tükrözi, hogy koncepció perben mire lehetett kézziszeríteni a közlő részlet is olyan régen, Magyarországon.

(kuruz)
(MTI) A TIB közli: a június 16-i gyászszertartásra kiadott belépőkártyák közül a „301” jelű kártyával és a „T” jelű kártyával a Hősök tereén a ravatol előtt kordonnal lezárt területen lehet tartózkodni. Mindkét kártyával fel lehet szállni az Új köztemetőbe menő külön autóbusszokra.

Megemlékezés a szülőföldön

E házban született Nagy Imre mártír magyar miniszterelnök. Állították szabadszertartók kaposvári polgárok — hirdeti a Május 1. utca 77-es számú ház falán ezentúl az emléktábla. Dabóczi József alkotta, melyet a Fidesz kaposvári szervezete kezdeményezésén után közösközökből állították. Tegnap mintegy háromszáz ember vett részt a megemlékezésen és az avatóünnepségen Kaposváron.

A Himnusszal kezdődött az ünnepség, majd Szabó Balma adta elő Mrai Sándor Mennyből az angyal című versét. Ezután Tatarsz Áron, a Magyar Nemzet dokumentumkötet szerzője a Történelmi Igazságtétel Bizottság tagja mondott ünnepi beszédet. Nagy Imre életét Bathfyány Lajoséval, az első lefelelő magyar kormány miniszterelnökének életével és végő sorsával hasonlította össze.

— Mindkét meggyilkolt ember temetést ugyanúgy tilokban rejtették el, s míg az egyiknek 21 év, a másiknak e kaposvári egyserű ház szülőföldének 31 esztendő kellett ahhoz, hogy tisztességesen, emberi módra eltemethessék és elbocsússzasson tőle annak rendje és módja szerint a család és ország-világ.

— Mi csak azt láttuk kortársként — mondta Tóbiás Áron —, hogy a tragikusan elvesztett második világháború után, amikor egy csafosan eltorzított eszemrendszert jegyében kezdtek vezetni tragikus szakadékok felé az országot, akadt valaki, aki a történelemnek akkor meghatározott körvonalán belül egy kilésit embersegesebb, magyarlag igazabban szóló merészlet lenni. Miközben nem lehetett mentes ő sem az ártás szakadékok felé vezető útról, csoportot hibásított, tévedéseitől. 1956 történelmi hullámverésében ő volt a kapitány, de azt a hajót akkor nem lehetett hétköznapi módon kor-

mányozni. Azt kellett tennie, amit a nép akart. Előbb mindig csak utána, később merészen elélt, nemcsak a nép, a történelem lehetőségei elé is. Nagy Imre ítéletét, ebben a házbán. Emelt fejvel mehetnek el előtte a város és a vidék polgárai.

Ezután Kristóf Csaba a Fidesz nevében mondott avató beszédet, melyben fiatal kortársaihoz szölt. — Nagy Imre alakja számunkra politikai jelkép, akinek köszönettel tartozunk. Ne mondhasz senki azt, hogy ő és társai hibák hálak meg. A levert szabadságot Tatarsz Áron, a Magyar Nemzet következők, melynek elsőlége célpontja a fiatalok. Nehogy ők később tovább tudják vinni a már elfojtott eszméket. Eppen ezért egyszerű és üdvözlendő dolog, hogy pont ők, ez a korosztály kezdeményezze az emléktábla felállítását, bizonyítsa ezzel, hogy a demokrácia szellemében nem lehet eltemetni Magyarországon.

A család nevében Eptó Endre emlékeztet.

— Halála mélyesleges gyász volt családkunkban — mondotta —, ez azonban akkor néma gyász volt. A mostani felszabadó gyászunkban van vígasság, az, hogy talán nem volt hiába val a hálála. Ez a gyász feloldja a némaságot, megközelít hoz nekünk és egész népünknek is.

Az ünnepség koszorúzással ért véget. Az emléktáblánál koszorút helyezett el az MDF, az Ellenzéki Kerekasztal, az MSZMP reformkíre, a városi és a megyei tanács, a KISZ utód-szervezete, az úttörőszövetség, az Erdélyi Baráti Kör, az MTESSZ, az Öreg Cserekesz Szövetség, a Borsodnyí Társaság, a HNF, a Somogy megyei képviselőcsoport, a Kiszgádpárt, a Fidesz, valamint a dombóvári MDF képviselői és a város polgárai. (varga)